Rusya'nın Oylama Gücünün Avrasya Ülkeleri Üzerindeki Ekonomi Politikası

Political Economy of Russia's Voting Power on Eurasian Countries

Asst. Prof. Dr. Ceyhun Haydaroglu (Bilecik Şeyh Edebali University, Turkey)

Abstract

The relationship between economy and politics shows itself explicitly while governments are determining and implementing national and international economic policies. In democratic societies voting power, which means that economical and political units uses against one another in decision making mechanisms, shapes stability and/or unstability. It can be explained that a government, which is structured by the sovereignty of a single party in a parliament, has a monopoly power. Putin, has an important voting power in both The Council of The Federation and State Duma. The confidence through this voting power, while national economic and political equilibrium is provided, in international context, stable and strong policies are followed. Russia, increases the pressure and makes its economical and political power apperant on the eurasian countries, especially which were under its' authority before. In this context Russia's voting power calculated seperately for all election periods by Normalized Banzhaf Index. According to this, the effect of today's Russia's dominance on the Eurasian countries has been analyzed within the boundaries of political economics dicipline. In consequence of the analysis; it is indicated that, there is a linear relationship between the Russia's voting power and economical stability, and Russia's efficieny on the eurasian countries gradually increases. The most important feature of this study, which makes it differentiated form others, is making political economy of Russia's efficiency on the eurasian countries within the context of political economics literatüre by the voting power perspective, besides cultural, historical and social factors.

1 Giriş

Politika ile ekonomi, her politik rejimde değişik şekillerde karşı karşıya gelmektedir. Politik yaşam, hem ekonomiden etkilenmekte hem de ekonomiyi etkilemektedir. Bir toplumun politik yapısı, benimsenen politik ideoloji ve yapıya dolaylı ve dolaysız etki yapan bütün faktörler, o ülkenin ekonomi modelini ve işleyişini etkilemektedir. Buna karşın ekonomide geçerli ilkeler, ekonominin yapısı, başarısı ve/veya ortaya çıkardığı sonuçlar da politik modele ve işleyişine yön vermektedir (Onur, 2004:1). Bir ülkenin ekonomik faaliyetlerini etkileyen tek faktör politik konsept olmamasına rağmen, ekonomi alanında yeni bir alt kol olarak ortaya çıkan politik ekonomi, politikanın ekonomik faaliyetleri etkileyip etkilemediği sorusundan kaynaklanan merakların cevaplandırılması için uğraşmaktadır.

Ekonomi bilimi, kıt kaynaklar ile sonsuz istekler arasındaki ilişkiyi temel alarak, insan davranışlarını inceleyen bir bilim olarak tanımlanırsa; politik iktisat, karar vermenin politik yapısını ortaya koyarak, politikanın toplumdaki ekonomik tercihleri nasıl etkileyeceğini incelemektedir. Toplumu oluşturan birimleri ülkeler ve diğer hükümetlerin yanında firmalar, sosyal gruplar ve diğer organizasyonları da içermektedir. Bu nedenle, politik yapının ve aktörlerin kararları piyasa güçleri içinde kıt kaynakların alternatif kullanımları ve fırsat maliyetleri hakkında sinyaller ortaya koymaktadır. Güç ve otoritenin nasıl elde edildiği ve uygulandığını kolektif karar almak için kullanılan mekanizmanın ne olduğu konusu politik ekonominin odak noktasını teşkil etmektedir (Bakırtaş, 2007:10).

Rusya, 2000 yılından itibaren Soğuk Savaş'ın yorgunluğunu üzerinden atarak Putin Dönemi'nde yeni bir reform sürecine girmiştir. Bu bağlamda; Putin Yönetimi, ülke içerisinde federal yapıyı güçlendirerek siyasi otoriteyi yeniden tesis etmiş, ülke dışında AB, Çin ve İran gibi önemli aktörlerle işbirliğini artırmış, enerji kaynaklarını hem ulusal güvenlik hem de ekonomik gelişmeyi sağlayabilecek ustalıkla kullanarak yeniden etkinliğini artırmıştır (Özkan, 2010:110).

Putin'in dış politika yaklaşımı genel olarak; çıkara dayalı işbirliği ve medeni bir rekabetin olduğu çok kutuplu dünya düzeni içerisinde Rusya'nın yeniden bir dünya gücü haline gelmesi, bu konuda Batı'yla işbirliği yapılırken, pragmatik olarak Avrasya kartının da sıkça kullanılması üzerine kurulmuştur (İşyar, 2004:51). Putin'in dış politikada bu kadar güçlü konuma gelmesinin en önemli sebeplerinden biri iç politikada istikrarı yakalaması olmuştur. Bu çalışma bu istikrarı sağlayan unsurun parlamento temelinde oylama gücü üstünlüğü olduğunu ifade ederek farklı bir anlayış getirmektedir. Bu temelde oylama gücü kavramı, tarihçesi ve oylama gücünün ölçülmesi için sıklıkla kullanılan Banzhaf güç indeksi açıklanmıştır. Ardından Rusya'nın siyasi yapısı ortaya koyularak, parlamento temelli seçimler analiz edilerek oylama güç indeksleri türetilmiştir. Rusya'nın sahip olduğu oylama gücünün Avrasya bölgesi üzerindeki etkinliği tartışılmıştır. Sonuç ve öneriler sunulurak çalışma tamamlanmıştır.

2 Oylama Gücü Yaklaşımı

Güç, karar alma sürecinde bir grup veya kişinin diğerleri üzerinde kendi kararının çıkmasına yönelik kullanılabileceği artı değerler bütünüdür. Seçim, karar alma sürecinde kişilerin özgür iradeleri doğrultusunda alınacak kararın sonucunu etkileme hakkıdır. İktisatçılara göre oy maksimizasyoncusu davranış sergileyen politikacı, politik bilimcilere göre kişisel güç veya otoritesini maksimize etmeye çalışmaktadır (Bakırtaş, 2007:11). Parlamentoda tek bir partinin hakimiyeti ile oluşturulan hükümetin, bir anlamda tekel gücüne de sahip olduğu ifade edilebilir. Mutlak oylama gücüne sahip bir parti kanunları değiştirme veya yürürlükten kaldırma konusunda tam bir serbestiye sahiptir (Saas, 2001:18).

Politik güç, politik karar alma sürecinin yasal bir sonucu olup muhalefete karşı hükümetin yasama gücü olarak tanımlanabilir. Bu nedenle politik güç, çoğu kez parlamentoda partiler tarafından elde edilen milletvekili sandalye sayıları olarak algılanabilir. Bununla birlikte, oylama mekanizması içerisinde partinin gücü oylama kurallarına, oluşturulan koalisyonlara ve partiler arasında parlamentoda sandalye dağılımlarına göre şekillenmektedir. Bu unsurların hiçbiri tek başına bir partinin oylama gücünü belirlemez (Bakırtaş ve Koyuncu, 2010:23).

Oylama teorisi ve oylama gücü yaklaşımı, önerilen bir durum için karar verme sürecinde farklı konumdaki üyelerine güç indekslerini kullanarak kararları etkileyebilme konusunda farklı etki düzeylerini sağlayan ve üyelerin oylama süreçlerindeki karar güçlerini analiz eden bir yaklaşımdır.

İlk oylama gücü ölçümleri 1780'lere dayanmakta ve Luther Martin tarafından uygulanmıştır. İlk bilimsel tartışma ise 1946 yılında Lionel Penrose tarafından yapılmış, oylama gücü kavramı tanımlanmış ve oylama birimindeki bir katılımcının sonucu etkileme yeteneğinin ölçüsü olarak tanımlanmıştır. 1954 yılında Lloyd S. Shapley ve Martin Shubik günümüzde en sık kullanılan indekslerden biri olan kendi güç indekslerini tanıtmıştır. Penrose'a benzer bir kavram da 1965 yılında John F. Banzhaf ve 1971 yılında James S. Coleman tarafından yapılmıştır. Daha sonra çok sayıda güç indeksi de önerilmiştir (Gambarelli ve Stach, 2009).

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde alınacak kararlarda üyelerin karar alma sürecindeki oy güçleri, Dünya Bankası gibi uluslararası ekonomi kuruluşlarında üye ülkelerin kararlarda finansal katkıları kadar oy gücüne sahip olması ve AB'nin genişleme sürecinde oylama prosedürlerinin yeniden düzenlenmesi gibi konular günümüzde güncelliğini tekrar kazanan oylama gücü yaklaşımının uygulama kapsamındadır.

Oylama gücü kavramının arkasındaki önemli fikir, seçmenin belli kriterlere göre hesaplanan oy ağırlığının iyi bir güç ölçüsü olmamasıdır. Dolayısıyla, analizde güç kavramı devreye girmektedir. Oylama teorisinin standart terimlerinden olan koalisyon, herhangi bir oyuncular kümesinin oylamada bir durumu oylarken güçlerini birleştirdikleri yapıdır. Bir koalisyon tarafından kontrol edilen toplam oy sayısı koalisyonun ağırlığı olarak adlandırılır. Bazı koalisyonlar kazanmak için yeterli oya sahipken bazıları yeterli oya sahip değildir. Yeterli oya sahip olan koalisyon kazanan koalisyon olarak adlandırılırken yeterli oya sahip olmayan koalisyon kaybeden koalisyon olarak adlandırılır. Tüm oyuncuları içeren koalisyon ise büyük koalisyon olarak adlandırılır. Büyük koalisyon, tüm oyları kontrol ettiğinden her zaman kazanan koalisyondur. Bir oyuncu koalisyondan ayrıldığında o koalisyon kazanan koalisyon durumundan kaybeden koalisyon durumuna dönüyorsa bu oyuncu ilgili koalisyon için kritik oyuncudur. Kazanan koalisyonlar bir ya da daha fazla kritik oyuncuya sahipken nadiren kritik oyuncu içermeyebilir, kaybeden koalisyon ise hiçbir zaman kritik oyuncu içermez. Eğer bir oyuncunun ağırlığı kota değerine eşit ya da büyükse diktatör olarak adlandırılır ve bir oyunda diktatör varsa diğer oyuncuların oyları hiçbirşey ifade etmez ve güce sahip olmazlar. Diktatör olmayan fakat tek başına bir kararın alınmasını engelleyebilen oyuncu ise veto gücüne sahiptir. Oylama gücü analizini yapabilmek için öncelikle ortaya çıkabilecek tüm koalisyonlar analiz edilir, her bir seçmenin belli kriterler göz önüne alınarak çeşitli algoritmalarla ağırlığı bulunur. Daha sonra güç indeksinin hesaplanabilmesi için kararın geçerli olabilmesini sağlayacak lehte verilmesi gerekli minimum oy sayısı olan kota değeri belirlenir ve kota değerine göre kazanan koalisyonlar bulunur. Son olarak, güç indeksleri yardımıyla her bir oyuncuya ait oylama gücü değerleri belirlenir (Tannenbaum, 2004).

Oy ağırlığı ve oylama gücü kavramları birbirinden farklıdır. Bir oyuncunun oylama ağırlığı olması o oyuncunun oylamada gücünün olduğunu göstermez. Bir oyunda oyuncunun oy sonucu değiştiriyorsa o oyuncunun gücü vardır. Yani oylama gücü, oy ağırlığına orantılı bir kavram değildir (Kirsch et al., 2004). X, Y ve Z gibi üç partinin olduğu bir örnek ile desteklemek gerekirse, 100 sandalyeli parlamentoda X ve Y partileri 49'ar Z partisi ise 2 sandalyeye sahiptir. Basit çoğunluk kuralı geçerli olması halinde herhangi bir partinin hükümeti kurabilmesi için diğer partilerden biri ile koalisyon kurması gerekir. Partilerin tümü koalisyonu kurabilmek için gerekli olan çoğunluğu sağlama bakımından eşit kritik öneme sahiptir. Bu nedenle, üç partinin oylama gücü %33,3'e eşittir. Görüldüğü gibi büyük partiler için oylama gücü onların oylama ağırlıklarından daha düşükken, küçük partiler için ise oylama gücü oylama ağırlığından daha büyüktür (Reynaud vd. 2007:6).

Oylama gücü analizi ile; bireylerin bir karar üzerinde birbirlerine göre nispi güçlerini hesaplamak, oylama sistemini adil olup olmaması açısından değerlendirmek ve ortalama oy gücünü maksimize etmek, istenen oylama gücü dağılımına ulaşabilmek için ağırlıkları belirlemek ve üyelerin karar alma sürecinde

etkili olabilmek için oluşturdukları koalisyonların yararlarını anlayabilmek amaçlanmaktadır (Gelman vd., 2002).

Belirli bir karar mekanizmasında oylama gücü analizi, üç faktöre bağlı olarak gerçekleştirilir. Bunlar; partiler arasındaki oyların dağılımı, kullanılan karar kuralları ve partilerin koalisyon oluşturma olasılıklarıdır. Oylama güç indeksleriyle gerçek oylama davranışları değil, çeşitli partilerin potansiyel güçleri belirlenir. Partiler, elde edeceği sonuç için tercihlerini ‘evet’ veya ‘hayır’ oyu şeklinde kullanarak açıklar. Bu nedenle partilerin oylama gücünün değeri, tercihlerine, uygulanan kotaya, oluşan koalisyon yapısına ve seçim sistemine bağlıdır. (Raunio ve Wiberg, 1998).

2.1 Banzhaf güç indeksi

Sıklıkla kullanılan B.G.İ. kritik oyuncu kuralına dayanmaktadır. N oyunculu bir ağırlıklı oylama sisteminde B.G.İ. hesaplanırken tüm kazanan koalisyonlar ve her bir kazanan koalisyondaki kritik oyuncular belirlenir. Daha sonra tüm oyuncuların kritik olduğu durumların sayısı belirlenir. P_i , i. oyuncu olmak üzere P_i ’nin kritik olduğu durumların sayısı belirlenir. P_i ’nin kritik oyuncu olduğu durumların sayısını tüm oyuncuların kritik olduğu durumların sayısına bölümü ile o oyuncunun B.G.İ. bulunur. Bu işlemler her P_i oyuncusu için yapılırsa B.G.İ. dağılımı bulunur (Tannenbaum, 2004).

Bir karar mekanizmasında, oy dağılımlarına bağlı olarak, her seçmen oluşturulacak koalisyonu etkileyecek mutlak bir güce sahiptir. Bir seçmen oluşturulacak koalisyonun ya kazanan ya da kaybeden tarafında bulunacaktır. Bir karar mekanizmasında herhangi bir seçmenin belirleyici olma olasılığı, sahip olduğu oy sayısından çok az etkilenmektedir. Oylama gücü, ancak seçim sonucunda sahip olunan oy sayılarının meclis içindeki dağılımlarının ölçülmesiyle hesaplanabilir. Bu ölçüm için sıklıkla Banzhaf indeksi kullanılmaktadır (Felsenthal ve Machover, 1998:8-9).

$N = \{1, 2, \dots, i, \dots, n\}$ kümesindeki oyuncular göz önüne alındığında, ‘i’ oyuncusu w_i oylama ağırlığına sahip olmaktadır. Ω , N tarafından oluşturulan tüm muhtemel S koalisyonlar kümesini ifade etmektedir. $S \in \Omega$ biçimindeki bir kazanan koalisyon, q çoğunluk için gerekli olan sınır değerini gösterdiğinde $\sum_{j \in S} w_j \geq q$ ile

karakterize edilmektedir. Eğer bir S koalisyonu kazanan koalisyon içerisinde yer alıyorsa, bu koalisyonun ‘v’ değeri 1 olarak tanımlanır. Bu durumda S oylamanın sonucunu belirleyebilmektedir. Tüm kaybeden koalisyonlar v=0 değerini almaktadır. Oyuncu ‘i’ kazanan veya kaybeden koalisyonu etkileyebilmektedir. Oyuncu ‘i’ kazanan koalisyondan çıktığı zaman koalisyon bozulmakta, kaybeden koalisyon içerisine dahil olduğunda kazanan koalisyon şekline dönüşmektedir. Önemli olan oyuncu ‘i’nin kazanan veya kaybeden tarafta yer alması değil, dağılımı etkileyecek bir konuma sahip olup olmamasıdır. Bu açıklamalar ışığında mutlak Banzhaf indeksi (Absolute Banzhaf Index) ABI, aşağıda eşitlik’de gösterilmektedir (Huber, 2003:337):

$$\beta_i^* = \frac{\sum_{S \in \Omega} [v(S) - v(S/\{i\})]}{2^{n-1}}$$

2^{n-1} ‘i’ oyuncusunun dahil olduğu toplam koalisyonların sayısını temsil etmektedir. Normalize edilmiş Banzhaf indeksi, karar alma mekanizmasında tüm oyuncuların belirleyici olma sayısının ‘i’ oyuncusunun belirleyici olma sayısına oranı şeklinde ifade edilir. Oyuncu ‘i’nin normalize edilmiş Banzhaf indeksi (Non-normalized Banzhaf Index) NBI aşağıda eşitlik’te gösterilmektedir (Huber, 2003:337):

$$\beta_i = \frac{\beta_i^*}{\sum_{j=1}^n \beta_j^*} = \frac{\sum_{S \in \Omega} [v(S) - v(S/\{i\})]}{\sum_{j=1}^n \sum_{S \in \Omega} [v(S) - v(S/\{i\})]}$$

Üç seçmenli ağırlıklandırılmış bir oyunda, A, B ve C seçmenlerinin ağırlıkları sırasıyla 50, 49 ve 1 olmaktadır. Basit oy çokluğu kuralının geçerli olduğu bu oyunda kota 51’dir. Bu karar mekanizmasında oyun [51: 50,49,1] şeklinde ifade edilir. ABI, seçmenlerin belirleyici olma durumlarını belirleyebilmek için tüm olası seçmen kombinasyonları incelenir. ‘n’ üyeli bir oyunda her zaman 2^n kadar dağılım bulunmaktadır. Bu oyunda $2^3=8$ farklı kombinasyon vardır. kombinasyonlar sırasıyla: A, B, C, AB, AC, BC, ABC, (O)’dir. ABI’da 51 olarak belirlenen kotayı aşan kazanan koalisyon dağılımı ortaya konulur. Bunlar: AB, AC, ABC’dir. Kalın ve altı çizgili seçmenler belirleyici konumda bulunmaktadır. Belirleyici seçmenler kazanan koalisyonlardan alınarak koalisyonu kaybeden şekline dönüştürüp dönüştürmediğine bakılarak tespit edilir. Tek tek belirleyici seçmenler tespit edildiğinde bu oyunda kazanan koalisyonlar içinde belirleyici seçmen sayısının beş olduğu görülür. ABI formülünde payda, ‘i’ seçmenin içinde bulunduğu kazanan veya kaybeden toplam koalisyon sayısını ifade etmektedir. Bu oyunda $2^{3-1}=4$ olur. Daha sonra her seçmenin belirleyici olma sayısı hesaplanır. ABI, her seçmenin belirleyici olma sayısının her seçmenin içinde bulunduğu toplam koalisyon sayısına bölünmesi şeklinde hesaplandığından seçmen A, B ve C’nin ABI değerleri sırasıyla; 3/4, 1/4 ve 1/4’dür. NBI değeri, seçmenlerin belirleyici olma durumlarının, her seçmenlerin belirleyici olma sayısına oranı şeklinde

hesaplanmaktadır. Bu oyunda seçmenlerin belirleyici olma durumu beş olduğundan A, B ve C seçmenlerinin NBI değerleri sırasıyla; 3/5, 1/5 ve 1/5 şeklinde ölçülmektedir (Louzek, 2004:219).

2.2 Rusya'nın Oylama Gücü

1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla bağımsız bir ülke olarak dünya sahnesine çıkan Rusya Federasyonu, bağımsızlığının ilk yıllarında 75 yıl süren Sovyet yönetiminin ardından yeni bir siyasi sistem oluşturulması sürecinin zorluklarını yaşamıştır. Bu dönemde, yönetim kademelerinde baş gösteren görüş ayrılıkları 1993 yılında zirveye çıkmış ve aynı yıl Devlet Başkanı Boris Yeltsin askeri kuvvet kullanarak parlamentonun dağıtılmasını ve seçimlere gidilmesini sağlamıştır. Aralık 1993'teki referandumla kabul edilen yeni anayasa ve seçim sonucunda oluşan ve değişik görüşlerden siyasi partilerin temsil edildiği yeni parlamento, Rus siyasetine istikrar kazandırılması açısından önemli iki adımı temsil etmektedir (Yardımcıoğlu ve Koçarlan, 2012:165).

Devlet Duma'sı ise 4 yılda bir yapılan seçimlerle belirlenmektedir. Duma'nın tarihi 1905 Devrimine kadar uzanmaktadır. 1905'ten sonra kapatılan Duma için, 1917'ye kadar birkaç kez daha yeniden kurulma girişimlerinde bulunulmuştur. 1917'den sonra ilk Duma seçimleri 1993 yılında yapılmıştır.

1993 anayasasına göre Rusya, cumhuriyetle yönetilen, demokratik ve federatif bir hukuk devletidir. Yürütme yetkisi, anayasa tarafından devlet başkanı ve başbakana verilmiştir. Devlet başkanı genel seçimle 4 yıllık bir süre için doğrudan seçilir ve aynı kişi ancak iki kez devlet başkanlığı yapabilir. Ancak anayasada yapılan değişikliklerle 2012 yılında yapılan seçimle birlikte ilk kez devlet başkanı 6 yıllık bir süre için seçilmiştir (Atasoy, 2008:85).

Dokunulmazlığa sahip olan RF devlet başkanına verilmiş olan bazı yetkiler kendisini yasama organlarının üzerinde bir konuma yerleştirmektedir. Örneğin devlet başkanı, meclisin onayı gerekmeden kanun hükmünde kararname çıkartma, belirli şartlar altında Duma'yı dağıtma, Duma'ya yasa taslağı gönderme, gerekli durumlarda kabineyi bütünüyle azletme ve referandum talep etme yetkisine sahiptir. Ayrıca devlet başkanı Duma'nın onayıyla başbakanı atamak ve hükümet toplantılarına başkanlık etmekle sorumludur.

Rusya'nın ilk Devlet Başkanı Boris Yeltsin'dir. Yeltsin, 1999 yılının 31 Aralığı'na kadar bu görevi iki dönem arka arkaya seçilerek yürüttükten sonra yetkilerini Vladimir Putin'e devretmiştir. 26 Mart 2000 tarihinde gerçekleştirilen devlet başkanlığı seçimlerini ilk turda yüzde 53 oyla kazanan Vladimir Putin, dört yıllık görev süresinin bitiminin ardından 2004 yılının Mart ayında yapılan seçimlerde oyların yüzde 71,31'ni alarak ikinci kez devlet başkanlığına seçilmiştir. Putin, görevdeki ikinci dönemini 2008 yılı başında tamamlayarak başkanlığı, Mart 2008 tarihinde gerçekleştirilen Başkanlık seçimlerini kazanan Dmitriy Medvedev'e devretmiştir. Medvedev yeni görevine 7 Mayıs 2008 tarihi itibarıyla başlamıştır. 15 Nisan 2008'de Birleşik Rusya Partisi başına geçen Putin ise 8 Mayıs 2008'de Başbakanlık görevini üstlenmiştir. 4 Mart 2012 tarihinde yapılan seçimler sonucu % 63,6 oyla Rusya Federasyonu'na 3. kez devlet başkanı seçilmiştir (Başbuğ, 2008).

Rusya'da yürütme gücünün diğer bir ayağı da hükümettedir. Rusya hükümeti, başbakan, başbakan yardımcısı ve federal bakanlardan oluşur. Başbakan, görevine devlet başkanı tarafından Devlet Duması'nın onayıyla atanır. Başbakan atandıktan sonra en geç bir hafta içinde federal yürütme organlarının yapısı hakkındaki önerileri ile başbakan yardımcısı ve federal bakanların isimlerini devlet başkanına sunar.

Hükümetin, federal bütçenin belirlenmesi, finans, kredi ve para politikalarının uygulanması, sosyal, yardım, sağlık, kültür, bilim gibi alanlarda uygun devlet politikasının izlenmesi ve ülke savunması ile devlet güvenliğinin sağlanması gibi görevleri vardır. Bu bağlamda, Rusya'da hükümetin, ağırlıklı olarak ekonomik yönetim organı olduğu söylenebilir. Rusya'da aynı zamanda Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Sayıştay gibi yargı ve yürütme alanında kurulmuş anayasal devlet kurumları da bulunmaktadır.

Bu kurumlara ek olarak Eylül 2000 tarihinde Devlet Başkanlığı'na bağlı olarak kurulan Devlet Konseyi de danışma organı olarak faaliyet göstermektedir. Genellikle 3 ayda bir toplanan Konsey'de devlet yapılanması, federatif, siyasi, ekonomik ve sosyal konular görüşülmektedir. Federal Meclis ise Rusya'nın parlamentosu, temsil ve yasama organıdır. Federal Meclis'in iki kanadı vardır: Federasyon Konseyi (üst meclis) ve Devlet Duması (alt meclis). Yasama yetkisine sahip olan 628 sandalyeli parlamento (Federal Meclis), 450 sandalyeli alt kanat Devlet Konseyi (Duma) ve 178 sandalyeli Federasyon Konseyi'nden oluşmaktadır.

Federasyon Konseyi'nde Rusya Federasyonu'na dahil olan 89 idari birimden ikiser kişi olmak üzere toplam 178 üye bulunur. Federasyon Konseyi danışma ve temsil özelliği ağır basan bir senato görünümündedir. Ancak son yıllarda öneminin azaldığı bir gerçektir. Devlet Duması ise 4 yılda bir yapılan genel seçimlerle belirlenen 450 milletvekilinden oluşmaktadır. Milletvekilleri belirli bir partiden veya bağımsız olarak seçilebilmektedir.

Federal Konsey ve Devlet Duması'nın görev alanları birbirinden farklıdır. Hatta çalışma yerleri de birbirinden farklı yerdedir. Duma'dan basit çoğunlukla geçen yasaların yürürlüğe girebilmesi için Federal Konsey tarafından onaylanmaları gerekir. Buna karşın, Duma, üçte iki çoğunluğu yakaladığı takdirde, Federal Konsey'in vetosunu geri çevirebilme yetkisine sahip olduğu gibi, Anayasa değişimleri de önerebilmektedir. Aynı şekilde, Başkan Putin'in vetosunu üçte iki çoğunlukla reddedebilir; önerdiği başbakan adayını da onaylamayabilir; Hatta, Başkan'ın görevine son verilmesini de talep edebilir (Shukurov, 2003).

	1995	1999	2003	2007	2011
Birleşik Rusya		73	222	315	238
Komünist Parti	157	113	52	57	92
Liberal Demokrat Parti	51	17	36	40	56
Adil Rusya			37	38	64
Azınlık Partileri	65	16	35		
Bağımsızlar	77	114	68		
Anavatan -Tüm Rusya Hareketi	55	68			
Sağ Güçler Birliği		29			
Yabloko	45	20			
TOPLAM	450	450	450	450	450

Tablo 1: Rusya Genel Seçim Sonuçları

%	1995	1999	2003	2007	2011
Birleşik Rusya		13.33	75	100	100
Komünist Parti	39.29	26.67	5	0	0
Liberal Demokrat Parti	10.71	3.33	5	0	0
Adil Rusya			5	0	0
Azınlık Partileri	10.71	3.33	5		
Bağımsızlar	17.86	26.67	5		
Anavatan Tüm Rusya Partisi	10.71	13.33			
Sağ Güçler Birliği		10			
Yabloko	10.71	3.33			
TOPLAM	100	100	100	100	100

Tablo 2: Rusya Genel Seçim Sonuçlarının NBI Dağılımı

Başkan Putin, Duma'nın üçte ikisini oluşturan Birleşik Rusya Partisi'nin tam desteğine sahip olduğundan Komünist Parti dışında parlamentoda iktidara muhalefet edebilecek veya istenilen yasaların çıkmasını engelleyecek bir siyasi parti veya grup bulunmamaktadır. Dolayısıyla da Putin reformlarına yasama organından bir engelleme çıkması mümkün olmamaktadır. Bu nedenle Rusya'da demokratik hayat ve parlamentonun istikrar içinde çalışması Batı'daki anlamda tam olarak mümkün olamamaktadır. Rusya'da demokrasi geleneği ve siyasi uzlaşının oturması zaman almaktadır (Uslubaş, 2005, s. 120).

3 Rusya'nın Oylama Gücünün Avrasya Bölgesi Üzerindeki Etkisi

Vladimir Putin'in bir dönem ara verdikten sonra tekrar Rusya devlet başkanlığı koltuğuna oturmasıyla "Rus İmparatorluk stratejisinin" yeniden vücut bulduğu görüşleri sık sık uluslararası basında yer almış, Başkan Putin, Rusya'nın yaşam sahasının Avrasya coğrafyası üzerinde yer aldığı görüşünde olduğu görülmektedir. Rusya'nın Avrasya politikası çerçevesinde amacı, hem Sovyet bloğu ülkeleri üzerindeki etkisini yeniden tesis etmek, hem de özellikle Akdeniz ve Hazar Havzası'nda varlığına tehdit oluşturabilecek faktörleri bertaraf edebilmektir.

Rusya'nın toparlanma döneminin Vladimir Putin'in 2000 yılında iktidara gelmesiyle başladığı söylenebilir. Nitekim ilk on yıllık süreçteki Yeltsin iktidarı döneminde iç istikrarsızlık derinleşmiş ve ülkede yeniden güvenliğin tesis edilmesinin oldukça zor olduğu algısı yerleşmiştir. Bu nedenle 1990-2000 yıllarını belirsizlik dönemi olarak görmek mümkündür. Putin, Rusya'nın ilk on yılda geçirdiği belirsizlik döneminin ardından iç istikrardaki zafiyetin dış politikayı da etkilediğini görmüştür. Putin, kısa zamanda ilk on yılda oluşmuş oligarşiyi denetimini altına almış, Kuzey Kafkasya bölgesinde Çeçenistan, Dağıstan ve diğer özerk yönetimlerde yerli elitler ile ortak dil oluşturup, güvenliği sağlayabilmiştir. Putin iktidarı, ülke ekonomisini petrol ve gaz ihracatı ile ayağa kaldırmış ancak ülkedeki birçok ekonomik sorunu çözmemiştir. Rusya Federasyonu'nda genel Petersburg ve Moskova bölgeleri yani ülkenin batı kısmı gelişmiş durumdadır. Diğer bölgelerin ekonomik durumu daha geridedir.

Yakın gelecekte, Avrasya bölgesinin ekonomik ve siyasi gelişmeyle birlikte rekabet alanı olacağı beklenmektedir. Rusya kendisinin "yumuşak karnı" olarak adlandırdığı Orta Asya'da ve "arka bahçesi" olarak adlandırdığı Kafkasya bölgelerinde ABD, AB, İngiltere, Çin, Hindistan ve Türkiye ile rekabete girmektedir. Bu rekabetin Avrupa bölgesindeki rekabetten ve denge politikasından daha sert bir kıvamda seyredeceğini fark eden Kremlin, Asya'daki rekabet ve denge oyununa hazırlıksız yakalanmaktan edişe etmektedir.

Rusya'nın "arka bahçesi" olarak nitelendirdiği eski Sovyet ülkelerini de içine alan "Avrasya Birliği Projesi" Moskova'nın önderliğinde şekil almaya başlamıştır. Başkan Putin'in yaptığı son açıklamaya göre, Avrasya Birliği için taslak anlaşmasının Mayıs 2014 yılına kadar hazır olması beklenmektedir. Bu perspektiften hareketle Rusya'nın yeni dış politika vizyonu değerlendirildiğinde Moskova, global ölçekte istikrarsızlığın arttığı bir dönemde dengeleyici ve barış tedarikçisi misyonuna sahip olmak isteyecektir. Artık Birleşmiş Milletler

Rusya'nın bakış açısına göre küresel sorunlara çare bulmada son derece "aciz" kalmaktadır. Bunun en somut örneği ise BM'nin Batılı güçlerin bazı ülkelerin uluslararası hukuku çiğneyerek müdahale bulunması karşısında yaptırım uygulayamamasıdır. Rusya'nın yeni dış politika penceresinde ülkeler birbirlerine ekonomik ve siyasal olarak daha bağımlı, dolayısıyla da tek başlarına güvenlik ağı oluşturamayacak kadar yetersiz kalmaktadır.

Rusya, tek kutuplu dünya düzeninin 2008'de ABD'de ve AB'de başlayan ekonomik kriz ve Çin'in yükselişinden sonra devam edemeyeceğini anlamış, Avrupa'da kendi denge politikasını kurarak arka planda güçlenmeyi ve küresel bir güç olarak kabul edilmeyi hedeflemiştir.

Moskova bu nedenle yakın gelecekte oluşabilecek tehditleri önlemek amacıyla eski etki alanlarında kısa zamanda ekonomik bir birlik kurmayı hedeflemektedir. Rusya böylece AB benzeri bir sistemle merkezi Avrasya bölgesinde yeniden toparlanma politikasını yürürlüğe koymayı amaçlamaktadır. Rusya tasarladığı bu birliği Avrasya Birliği biçiminde tanımlamaktadır. Eski Sovyet ülkelerini kendi çevresinde toparlamayı amaçlayan Moskova, ilk olarak 2012 yılında Kazakistan ve Beyaz Rusya ile gümrük birliği anlaşması imzalamıştır (Kokoshin, 2006:108).

Putin, SSCB'nin dağılmasını "çağın en büyük felaketi" olarak gören ve uluslararası sistemik yapının "çok kutupluluk" çerçevesinde düzenlenmesini arzulayan bir isim olarak ön plana çıkmaktadır. Bu çerçevede, Putin'in, Avro-Atlantik Dünyası'nın sistemsel hâkimiyetine karşı çıkan en önemli aktör olduğu söylenebilir. Ne var ki, Putin oldukça gerçekçi bir liderdir. Ülkesinin ABD ve Çin'in sahip olduğu askeri, siyasal ve ekonomik olanaklar ile AB'nin uhdesinde bulundurduğu "yumuşak güç" unsuruna karşı koyamayacağını bildiğinden, mevcut konjonktürde, kendi ulusal çıkarlarına tamamıyla aykırı bir girişim yaşanmadıkça, ABD, Çin ve AB ile doğrudan bir mücadele içerisine girmemekte ve savunmacı realist bir dış politika anlayışı çerçevesinde hareket etmektedir. Konu Rusya'nın kendi siyasal ve ekonomik kontrolünde olması gerektiğine inandığı Avrasya coğrafyası olduğunda ise, Rusya'nın yaklaşımı farklılaşmakta ve bu ülke, gerektiği an saldırgan realizme kayabilmektedir. 2008 yılında yaşanan Rusya-Gürcistan Savaşı, bu durumun en önemli göstergesidir. Bu durum, Rusya'nın "arka bahçesi" olarak gördüğü eski SSCB topraklarını siyasal kontrolü altında tutmak istemesi ile ilgilidir. Siyasal realizm, Rus milliyetçiliği ve imparatorluk stratejisi ile tarihsel ve sosyo-kültürel unsurların birleşimi doğrultusunda oluşturulmuş Avrasyacılık doktrini ise, Rusya'nın dayandığı en önemli kuramsal boyut olmaktadır. Nitekim bu doktrinin öngördüğü "yakın çevre politikası", Rusya'nın, eski SSCB topraklarını yeniden kontrolü altına alması gerektiğini belirtmektedir. Vladimir Putin, Rusya'nın yakın çevresi üzerinde sağlayacağı siyasal, askeri ve ekonomik kontrol ile çok kutuplu sistemik yapının önemli bir aktörü haline geleceğine inanmaktadır.

Vladimir Putin'e göre Avrasya Birliği, Rusya-Kazakistan-Belarus arasında kurulmuş olan ve Ocak 2012 itibarıyla ortak ekonomik alana dönüşen gümrük birliğinin, başta diğer Orta Asya ülkeleri olmak üzere, Avrasya coğrafyasında yer alan ve birliğe katılmak isteyen tüm ülkeleri içerecek bir ekonomik entegrasyona dönüşmesidir. Putin, bu işbirliği bağlamında, üye ülkeler arasındaki mali ve ekonomik politikaların koordinasyonunun sağlanabileceğini ve orta vadede ortak para biriminin kullanıma girebileceğini belirtmektedir. Görüleceği üzere, Avrasya Birliği Projesi daha çok bir ekonomik entegrasyon örneği olarak planlanmaktadır. Ne var ki, Rusya'nın bu projeyi ortaya koymaktaki asıl amacı, eski Sovyet coğrafyasını yeniden kendi etkisi altına alabilmek ve böylece diğer küresel ve bölgesel güç odaklarına karşı sistemik gücünü arttırabilmektir. Nitekim Putin'in öngördüğü bu ekonomi eksenli işbirliği girişimi, zaman içerisinde kurumsallaşarak ve gerekli bürokratik yapılanmayı da gerçekleştirerek, geniş çaplı ve stratejik öneme haiz bir siyasal entegrasyon hareketi haline getirilebilir. Rus liderin ortaya attığı Avrasya Birliği Projesi'nin kurumsal manada kendisine örnek alacağı en önemli unsur da, kuşkusuz, AB olacaktır.

Avrasya Birliği Projesi, başarılı olması halinde, bölgedeki siyasal ve ekonomik sorunlardan kaynaklanan istikrarsızlığı ortadan kaldıracaktır. Ne var ki, bu projenin hayata geçirilmesi, başta ABD ve Çin olmak üzere küresel ve bölgesel aktörlerin kendi politikaları ile uyumlaşmamaktadır. Zira, Avrasya Birliği Projesi'nin odaklandığı Orta Asya-Hazar-Karadeniz Havzası eksenli; sahip olduğu enerji kaynakları, enerji ulaştırma projelerindeki rolü, ekonomik ve ticari potansiyeli ve demografik yapısı ile dünyanın siyasal geleceğine yön verebilecek en önemli coğrafi bölümlenmedir. Avrasya Birliği'nin başarısı ekseninde, Rusya'nın bölge bağlamındaki gücü ve etkinliği artacağı ve ABD, Çin, Hindistan gibi ülkelerin sistemik güç algılarında önemli bir değişim yaşanacağı için, bu projenin diğer küresel/bölgesel aktörler tarafından kabul edilmeyeceği ortadadır. Yeniden başkanlık koltuğuna oturan Putin, hem kendi siyasal geleceğine olumlu katkıda bulunacak hem de Rusya'nın küresel dengelerdeki rolünü güçlendirecek Avrasya Birliği Projesi'ne sıkı sıkıya sarılmış durumdadır.

4 Sonuç

Rusya gerçek egemenliği sağlamak için önemli adımlar atmakta; iç güvenliğini sağlamakta, dış borcunu ödemekte, Çin ve Hindistan gibi önde gelen ülkelerle karşılıklı çıkarlara dayalı ilişkiler kurmakta, ülkenin savunma kabiliyetini geliştirmektedir. Ruslara göre gerçek egemenlik ve egemen demokrasinin iki temeli

bulunmaktadır; ülkenin uluslararası toplum içindeki yerini sağlamlaştıracak şekilde siyasi ve ekonomik kalkınma.

Rusya, Ukrayna'daki Turuncu devrim ile birlikte önce kendi evini düzenlemeye karar verdi. İdeoloji olarak egemen demokrasi batının anladığı biçimde olacak ama gerçek farklı olacaktı. Hukukun üstünlüğü, azınlıkların korunması, özgür basın, politik muhalefet, mülkiyet hakları gibi hususlar batılıların istediği gibi düşünülmüyordu.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Rusya'nın yeniden Avrasya bölgesinde bir güç olabileceği öngörülmektedir. Ancak Rusya'nın bu kapasiteye sahip olup olmadığı dünya kamuoyunda tartışılmaktadır. Bundan dolayı, Rusya'nın son 20 yıl sürecinde yaşadığı iç ve dış kaynaklı gelişmelerin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Rusya'nın oylama gücü literatürde yaygın olarak kullanılan Normalize Edilmiş Banzhaf İndeksi ile her seçim dönemi için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Ölçümlenen oylama gücü doğrultusunda günümüz Rusya'sının Avrasya ülkeleri üzerindeki hakimiyetinin etkisi analiz edilmiştir. Analiz yapılırken politik iktisat disiplini içerisinde kalmaya özen gösterilmiştir. Analiz sonucunda Rusya'nın oylama gücünün artışı ile ekonomik istikrarı arasında doğrusal bir ilişki olduğu ve Avrasya ülkeleri üzerindeki etkinliğinin bu ilişki doğrultusunda giderek arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmayı diğer çalışmalardan ayıran en önemli özellik; Rusya'nın Avrasya ülkeleri üzerindeki etkinliğinin kültürel, tarihsel, sosyal faktörlerinin yanı sıra politik iktisat literatürü kapsamında oylama gücü perspektifinden bakılarak ekonomi politığının yapılmasıdır.

Kaynakça

- ANDREI Kokoshin, (2006), "Real Sovereignty and Sovereign Democracy, Russia in Global Affairs", Vol.4, October-December, 108.
- ATASOY, Emin, (2008), "Rusya Federasyonu Sınırları İçinde Yer Alan Özerk Cumhuriyetlerin Etnocoğrafya Işığında Değerlendirilmesi ", Turkish Studies, Cilt:3, Sayı:7, 83-124.
- BAKIRTAŞ, İbrahim, (2007), Ekonomik Analizleri ve Ekonomiye Yansımalarıyla Politik Aktörler, 2. Baskı, Ekin Kitabevi, Bursa.
- BAKIRTAŞ, İbrahim ve Cüneyt, KOYUNCU, (2010), "The Relationship Between Voting Power and Stock Exchange Market: The Case of Turkey", International Research Journal of Finance and Economics, Sayı: 48, ss. 23-32.
- BAŞBUĞ, Fuat, (2008), "Rusya Seçimlerinde Siyasal İletişim Uygulamaları", <http://www.siyasaliletisim.org/pdf/rusyasecimlerindesiyasaliletisimuygulamalarifiratbasbug.pdf>
- FELSHTHAL, Dan, S. ve Moshe, MACHOVER, (1998), The Measurement of Voting Power, Edward Elgar Publishing, Cheltenham.
- GAMBARELLI, G., Stach, I., (2009), Power Indices in Politics: Some Results and Open Problems, Essays in Honor of Hannu Nurmi, Homo Oeconomicus, 26(3/4): 417-441.
- GELMAN, Andrew, Jonathan, N. KATZ ve Francis, TUEBLINCKX, (2002), "The Mathematics and Statistics of Voting Power", Statistical Science, Sayı: 17, No: 4, ss. 420-435.
- HUBER, Gerald, Martin, KOCHER ve Matthias, SUTTER, (2003), "Government Strength, Power Dispersion in Governments and Budget Deficits in OECD-Countries Voting Power Approach", Public Choice, Sayı: 116, No: 3-4, ss. 333-350.
- İŞYAR, Ömer Göksel (2004), Bölgesel ve Global Güvenlik Çıkarları Bağlamında Sovyet-Rus Dış Politikaları, İstanbul, Alfa Yayınları.
- KIRSCH, W., Machover, M., Słomczyński, W., Życzkowski, K., Preprint 2004, Voting in the EU Council – A Scientific Approach, <http://www.esi2.us.es/~mbilbao/pdf/voting.pdf>
- LOUŽEK, Marek, (2004), "Voting Power Indicators in the European Union" Prague Economic Papers, University of Economics, Prague, Sayı: 3, ss. 217-236.
- ONUR, Sara, (2004), "Literatürde Ekonomi-Politika İlişkisi", İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 1, No: 191.
- ÖZKAN, Gökhan (2010), "Soğuk Savaşsonrası Orta Asya Ve Kafkasya Ekseninde Türkiye-Nato-Rusya İlişkileri ve Türk Dışpolitika'sına Yansımaları", Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 12/1, 109-132.
- RAUNIO, Tapio ve Matti, WIBERG, (1998), "Winners and Losers in the Council: Voting Power Consequences of EU Enlargements", Journal of Common Market Studies, Sayı: 36, No: 4, ss. 549-562.
- REYNAUD, Julien, Christian, THIMANN ve Lukasz, GATAREK, (2007), "Proximity and Linkages among Coalition Participants: A New Voting Power Measure Applied to the International Monetary Fund European

Central Bank”, European Central Bank Working Paper Series, No: 819,
<http://www.ecb.int/pub/pdf/scpwps/ecbwp819.pdf> (15.04.2011).

- SAAS, T. R. (2001), “The Anatomy of Political Representation: Direct Democracy, Parliamentary Democracy, and Representative Democracy”, The Elgar Companion to Public Choice, William F. SHUGHART ve Laura, RAZZOLINI, (Ed.), Edward Elgar Publishing, USA.
- SHUKUROV, Tarkhan (2003), “Hükümet Sistemlerinin Çeşitli Açılardan Değerlendirilmesi Ve Bu Değerlendirme Işığında 1993 Tarihli Rusya Federasyonu Anayasasının Getirdiği Hükümet Sistemi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- TANNENBAUM, P., 2004, Excursions in Modern Mathematics, Fifth Edition, Upper Saddle River, NJ : Pearson Education, 645p.
- USLUBAŞ, F., (2005), “Putin’li Rusya”, Jeopolitik, S.13, s.54-58.
- YARDIMCIOĞLU, M. Ve KOÇARSLAN, H. (2012), “Çok Kutuplu Dünyaya Doğru: Şanghay İşbirliği Örgütü”, KSÜ, İİBF Dergisi, Cilt:2, Sayı:2, 163-174.